

Perhejärjestöt ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta:

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on uudistettava

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta on uudistettava seuraavalla hallituskaudella vastaamaan paremmin lasten ja perheiden moninaisia tilanteita. Perheet ovat yhä monimuotoisempia ja vanhempien eron jälkeinen vanhemmuus yhä tasa-arvoisemmin jaettava. Nykyinen laki ei vastaa lasten ja perheiden tarpeisiin.

Kahden kodin perheet

Laissa olisi huomioitava paremmin tilanteet, joissa lapsella on myös eron jälkeen kaksi tasavertaista vanhempaa. Esimerkiksi vuoroasumisjärjestelyt ovat voimassa olevan lainsäädännön nojalla hankalasti järjestettävissä. Lainsäädäntö ja perheiden taloudelliset tuet lähtevät tilanteesta, jossa lapsella on eron jälkeen yksi ensisijainen koti ja toinen vanhemmista on selkeästi etävanhempi. Vuoroasumistilanteissa näin ei ole, vaan lapsella voi olla kaksi tasavertaista kotia. Tämän tulisi voida näkyä myös laissa ja perhe-etuuksissa. Esimerkiksi mahdollisuus lapselle kahteen viralliseen osoitteeseen ja lapsilisän jakaminen vanhempien kesken toisi helpotusta monen perheen arkeen.

Tapaamisoikeuden uudistus

Lapsen tapaamisoikeuden vahvistaminen muihin kuin juridisiin vanhempiin voi joissakin tilanteissa olla perusteltua lapsen edun näkökulmasta. Tällaisia aikuisia voivat olla esimerkiksi lapsen vanhemman roolissa toiminut aikuinen, sijaisvanhempi tai sosiaalinen vanhempi, lapsen isovanhempi tai muu sukulainen. Vanhempien eron tai kuolematapauksen tai perheeseen sijoitetun lapsen kotiuttamisen yhteydessä olisi syytä kartoittaa lapselle tärkeät ja läheiset ihmissuhteet ja turvata niiden jatkuvuus. Lapsen edun niin vaatiessa olisi syytä voida harkita myös sisarusten keskinäistä yhteydenpito-oikeutta.

Huoltajuuskiistat

Eron jälkeisissä huoltajuuskiistoissa vanhemmat tarvitsevat matalan kynnyksen palveluja ja apua lasten aseman ja arjen järjestelyistä sopimiseen. Perheasioiden sovittelu, joka on Suomessa kunnille säädetty lakisääteinen velvoite, on huonosti tunnettu, hajanaisesti toteutettu ja vähän käytetty palvelu. Sen tulisi olla kaikkien erotilanteessa olevien perheiden saatavilla ja siitä tulisi tiedottaa huomattavasti nykyistä käytäntöä laajemmin. Oikeusistuinten ja palvelujärjestelmän yhteistyötä on tiivistettävä ja palvelujärjestelmään tulee luoda selkeät palvelupolut eroperheille. Tähän voi ottaa mallia esimerkiksi Ruotsista, jossa kunnilla on velvollisuus järjestää eroaville vanhemmille keskusteluapua lasten asumisesta, tapaamisista ja elatuksesta sopimiseen.

Kokonaisuudistus tarpeen

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tulee uudistaa tulevalla hallituskaudella siten, että laissa huomioidaan paremmin etävanhempien asema ja lapsen tosiasialliset perhesuhteet. Lainsäädännössä tulee myös huomioida nykyistä paremmin ihmisoikeussopimusten, erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen, asettamat velvoitteet. Lainsäädännön tulee tukea ratkaisuja, jotka toteuttavat kussakin tilanteessa parhaalla mahdollisella tavalla lapsen etua.

Helsingissä 11.2.2015

Monimuotoiset perheet -verkosto

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Päsihteeri Mirjam Kalland

Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto
Toiminnanjohtaja Pauliina Lehtinen

Ensi- ja Turvakotien liitto
Toimitusjohtaja Riitta Särkelä

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Päsihteeri Hannele Varsa

Miesjärjestöjen keskusliitto
Toiminnanjohtaja Tomi Timperi

Lisätietoja:
Anna Moring
Projektipäällikkö
Kaikkien perheiden Suomi -hanke
Monimuotoiset perheet -verkosto
anna.moring@monimuotoisetperheet.fi
050 3750832